

رجبیه، آرش، ۱۳۵۵ -

تربیت توحیدی دفتر نخست/مؤلف آرش رجبیه
تهیه و تنظیم گروه علمی اخلاق و تربیت.

قم: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواران
مرکز نشر هاجر، ۱۴۰۰.

۱۸۰ص: ۹۷۸-۶۰۰-۳۷۸-۳۴۷-۸ م. ۲۱/۵/۱۴
فیفا / مسلسل: ۱۵۷۱

کتابنامه:ص[۱۷۴]-۱۸۰: همچنین به صورت زیر نویس. توحید / (Tawhid (Unity of God
خداشناسی (اسلام) — Knowableness (Islam) — God

اخلاق اسلامی / Islamic ethics / حوزه علمیه قم. مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواران. مرکز نشر هاجر
Hozeh Elmihyeh Qom, Center management Hozeh Elmihyeh sisters, Centre Publications hajar

حوزه علمیه قم. مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواران. گروه علمی اخلاق و تربیت
BP2117/4 297/42 8449466

تربیت توحیدی

دفتر نخست

کتابخانه تخصصی زن و خانواده

تهیه و تنظیم: گروه علمی اخلاق و تربیت

آرش رجبیه

۱۸۰ صفحه رقعی

۹۷۸-۶۰۰-۳۷۸-۳۴۷-۸

۵۰۰۰ نسخه

چاپخانه زلال کوثر

چاپ چهارم ۱۴۰۱

۳۸۰/۰۰۰ ریال

وزارت خواران
تعمیرات و نگهداری
مکان: خواران

وزارت خواران
تعمیرات و نگهداری
مکان: خواران

قم - بلوار معلم - مجتمع ناشران - واحد ۱۱۴

تلفن: ۰۲۵-۳۱۰۱۵ پیامک: ۰۱۵۰۳۱۰۱۵

hajarpub.ir info@hajarpub.ir

پیشگفتار

حوزه‌های علمیه شیعه، وارث میراث ماندگار علوم و معارف اهل بیت علیهم‌السلام و پاسدار حریم و کیان شریعت و عقاید اسلامی‌اند. این رسالت خطیر، مسؤولیت عالمان دین‌باور را در عرصه تعلیم و تربیت، چند برابر کرده است. دغدغه‌های همیشگی عالمان متعهد و طلاب و فضلالی دلسوز نسبت به اصلاح و غنابخشی کمی و کیفی شیوه‌ها، متون و الگوهای آموزشی، در راستای بالندگی، پویایی و کارآمدی نظام آموزشی حوزه، ضرورت بازنگری و اصلاح و تدوین متون بدیع و کارآمد را مورد تأکید قرار می‌دهد.

منزلت و رفعت جایگاه متون درسی در حوزه‌ها و بهره‌مندی از تراش گران سنگ و ذخایر ارزشمند متون قدیم، از صلحای سلف و وزانت و اعتبار مؤلفان آنها ایجاب می‌کند که در اصلاح و تدوین متون درسی، اهتمام و دقت و تأمل شایسته مبذول شود. همچنین دگرگونی و تحول در گرایش‌ها، نیازها، انتظارات، شیوه‌ها و الگوهای تعلیم و تربیت، مسؤولیت متولیان و متصدیان آموزش و پژوهش و برنامه‌ریزی درسی را در حوزه افزون می‌سازد تا به صورت مستمر با ارائه روش‌ها و قالب‌های بدیع و با ارتقای محتوا به اصلاح و تدوین متون درسی، همت گمارند.

ازاین‌رو مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران براساس ضرورت‌ها و نیازهای یاد شده، به اصلاح و تدوین متون درسی اقدام و ده‌ها جلد کتاب درسی را طراحی، تدوین و منتشر کرده است. در این فرایند سعی شده که با حفظ اصالت و غنای محتوایی گنجینه‌های ارزشمند برجای مانده از عالمان گذشته، با کاربست تکنولوژی آموزشی و مراعات اصول، معیارها و الگوهای جدید، متونی متناسب با اهداف خود، در چارچوب برنامه‌ها و سرفصل‌های مصوب و سطح علمی و انتظارات فراگیران ارائه کند.

پیمودن این مسیر بلند و طولانی، به مساعدت و حمایت همه جانبه استادان، صاحب‌نظران، مدیران و طلاب معزز نیازمند است که با ارائه پیشنهادها، نقدها و

دیدگاه‌هایشان از طریق رایانامه (Motoon@whc.ir) ما را در بهبود بخشی و طی نمودن درست و صحیح این مسیر صعب و دشوار، یاری دهند.

در اینجا فرصت را غنیمت می‌شماریم و از تمامی دست‌اندرکاران این طرح سترگ، به ویژه مدیر محترم حوزه‌های علمیه خواهران، حجت الاسلام والمسلمین عبدالکریم بهجت‌پور، که مطالب کتاب تحت اشراف و براساس جلسات تدریس ایشان تدوین شده است، همکاران علمی این اثر، آقایان حجت الاسلام دکتر آرش رجیبی، حجت الاسلام دکتر محمد میثم حقگو و فاضله مکرمه سرکار خانم صادقه یوسفی، و هم‌چنین مدیر محترم گروه اخلاق و تربیت، حجت الاسلام والمسلمین سید محمد حسن ابوترابی فرد، قدردانی می‌کنیم و تلاش خالصانه آنان را ارج می‌نهمیم.

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران

www.ketab.ir

فهرست مطالب

- مقدمه ۱۰
- گفتار نخست: معرفت الله ۱۵
- برنامه کاربردی (۱) ۲۰
- اندیشه؛ روش خاص قرآن در تربیت اخلاقی ۲۱
- گفتار دوم: آثار و فواید معرفت الله ۲۳
۱. ایجاد حصن و حصار امن الهی ۲۳
۲. ایجاد ظرفیت درونی مراقبتهای ظاهری و باطنی ۲۴
۳. شکلگیری حالت غنای باطنی و استغنا از غیر خداوند ۲۵
۴. خدامحوری در همه امور و اظهار تذلل و نیاز به بارگاه الهی ۲۷
- برنامه کاربردی (۲) ۳۰
- اندیشه؛ بیداری ۳۱
- گفتار سوم: معرفت به ربوبیت و طریق تحصیل آن ۳۳
- تفاوت معرفت الله و معرفت به ربوبیت ۳۳
- تربیت توحیدی، مقصد و رسالت همه پیامبران الهی ۳۵

- ۳۶..... معرفت نفس، طریق معرفت به ربوبیت
- ۳۷..... احادیث معرفت نفس
- ۳۹..... برنامه کاربردی (۳)
- ۴۰..... اندیشه؛ معرفت نفس
- ۴۱..... گفتار چهارم: تسلیم و عبودیت
- ۴۳..... تبلور عبودیت در «نماز»
- ۴۶..... برنامه کاربردی (۴)
- ۴۸..... اندیشه؛ التزام به شریعت
- ۴۹..... گفتار پنجم: غفلت و طغیان
- ۵۳..... برنامه کاربردی (۵)
- ۵۴..... اندیشه؛ خطر غفلت
- ۵۶..... گفتار ششم: حکمت و عدالت ربوبی
- ۵۸..... داستان اصحاب باغ در سوره قلم
- ۶۱..... جریان اهل عبودیت و تقوا
- ۶۲..... برنامه کاربردی (۶)
- ۶۳..... اندیشه؛ آثار گسترده تقوا
- ۶۴..... گفتار هفتم: ایمان، کفر، بیماردلی
- ۶۴..... ایمان

- قرآن، منشور ایمان ۷۷
- کفر..... ۷۱
- بیماردلی ۷۲
- ضلالت و هدایت الهی ۷۳
- تقوا و مغفرت، دو شرط بهره گیری از قرآن ۷۴
- برنامه کاربردی (۷) ۷۶
- اندیشه؛ تلاوت قرآن ۷۸
- گفتار هشتم: تنظیم ارتباط انسان با خدای متعال (۱) ۸۰
- انحصار حمد برای رب العالمین ۸۰
- بارقه‌ای از حقایق توحیدی سوره حمد (۱) ۸۳
- برنامه کاربردی (۸) ۸۷
- اندیشه؛ توحید در حمد، ویژگی انسان موحد ۸۹
- گفتار نهم: تنظیم ارتباط انسان با خدای متعال (۲) ۹۱
- توحید در عبادت و استعانت، و طلب هدایت ۹۱
- بارقه‌ای از حقایق توحیدی سوره حمد (۲) ۹۱
- هدایت، مهم‌ترین نیاز بشر ۹۶
- برنامه کاربردی (۹) ۹۸
- اندیشه؛ رابطه طولی اطاعت و استعانت از خدا و از حجت خدا ۹۹
- آداب بندگی (۱) ۱۰۱

- ۱۱۱..... گفتار دهم: تنظیم ارتباط انسان با خدای متعال (۳); صراط مستقیم
- ۱۱۱..... بارقه‌ای از حقایق توحیدی سوره حمد (۳)
- ۱۱۵..... موعظه و هشدار
- ۱۱۸..... برنامه کاربردی (۱۰)
- ۱۱۹..... اندیشه؛ تبیین صراط مستقیم
- ۱۲۱..... گفتار یازدهم: تنظیم ارتباط انسان با خدای متعال (۴)
- ۱۲۱..... شرایط رشد بر پایه تربیت توحیدی
- ۱۲۲..... شرط اول: درخواست
- ۱۲۲..... شرط دوم: تلاش
- ۱۲۴..... شرط سوم: پذیرش قرآن
- ۱۲۵..... شرط چهارم: تنزیه پروردگار
- ۱۲۶..... شرط پنجم: خشیت
- ۱۲۷..... برنامه کاربردی (۱۱)
- ۱۲۸..... اندیشه؛ عزم و اراده
- ۱۲۹..... آداب بندگی (۲)
- ۱۲۹..... آداب و آثار قرائت قرآن
- ۱۳۳..... آداب قرائت قرآن
- ۱۳۶..... گفتار دوازدهم: تنظیم ارتباط انسان با خدای متعال (۵); خشیت الهی
- ۱۳۷..... چیستی خشیت

مقدمه

به نام آن که جان را فکرت آموخت چراغ دل ز نور جان برافروخت
ز فضلش هر دو عالم گشت روشن ز فیضش خاک آدم گشت گلشن

خداوند یگانه را سپاس می‌گزاریم که به ما توفیق تدوین دفتر نخست متن آموزشی «تربیت توحیدی» را که گام نخستین برای تحول در نظام آموزشی اخلاق و تربیت است، عطا فرمود، و از قصور و تقصیر خود در انجام وظایف عبودیت در پیشگاه باعظمت او استغفار می‌کنیم.

هدف از تدوین متن آموزشی اخلاق، انتقال مفاهیم علمی محض نیست تا آنکه در پایان دوره آموزشی، بر مبنای دجایی که در حافظه ثبت می‌شود آزمون و ارزیابی صورت گیرد؛ بلکه افزون بر آن، مهم‌ترین غایت، القای آثار اخلاقی و تربیتی و پرورش اخلاقی بر اساس آداب و اخلاق و اوصاف ربوبی و ورود به حلقه اهل سلوک و معرفت در مفهوم صحیح و جامع آن است.

برای رسیدن به این هدف متعالی، استاد، نه تنها به مثابه یک معلم آموزشی در انتقال مفاهیم و مصطلحات و محفوظات، بلکه در نقش یک مربی راه‌پلد، دغدغه‌مند و جهادگر، به تربیت نفوس و تنویر اذهان و قلوب می‌پردازد. و با نشان دادن بینات و آیات و موازین و مبانی، دل‌ها را می‌شوراند، و جان‌ها را شیفته و شکوفا و مشتاق می‌کند. آن‌گاه در گرماگرم ترکیه و تربیت، معرفت به آستان ربوبیت، ادب عبودیت و راه و رسم حقایق شریعت را به متربیان خود می‌نمایاند.

برای رسیدن به این مقصود، این متن به نوعی دیگر تنظیم شده است، و در آن اثری از پرسش‌های معهود در پایان هر درس نمی‌بینیم؛ اما به جای آن انواعی از برنامه‌های کاربردی پیشنهاد شده، که مشتمل بر دستورالعمل‌های تربیتی و اخلاقی و نیز تمرین‌هایی برای اندیشه و تأمل فردی و جمعی است.